

Als een andere schaapstal lonkt

In Brazilië ontsteken ontelbare evangelische sekten een godsdienstkoorts

- ▶ Katholieke Kerk blijft de grootste, maar ziet haar aanhang dalen
- ▶ Evangelicalen spelen beter in op gevoelens van bevolking dan Kerk
- ▶ Brazilië wordt geroemd als schoolvoorbeeld van religieuze tolerantie

Christof BOUWERAERTS

Onze planeet telt zo'n 1,2 miljard katholieken. Veertig procent van hen woont in Latijns-Amerika. Met 125 miljoen kan Brazilië bogen op het hoogste aantal katholieken ter wereld. Ook in dat Zuid-Amerikaanse land is de katholieke Kerk met 61 procent van de bevolking onder haar aanhangers de grootste speler op het religieuze veld.

Toch ziet de Kerk in Brazilië die aanhang zienderogen slinken. Volgens de Duitse katholieke nieuwssite Katholisch.de werden sinds 2010 niet minder dan 67.951 nieuwe kerkgemeenschappen geregistreerd bij de belastingdienst. Dat zou betekenen dat er dagelijks gemiddeld 25 nieuwe gemeenschappen worden opgericht.

Vooral protestants-evangelicale groepen zijn in Latijns-Amerika bezig aan een stevige opmars. Uit een studie uit 2014 van het Pew Research Center blijkt dat 69 procent van de volwassenen op het continent katholiek is, hoewel 84 procent katholiek werd opgevoed. In Brazilië is 54 procent van de protestanten van huis uit katholiek. Eén op de vijf Braziliaanse katholieken wordt als volwassene protestant.

Enkel in Nicaragua (25 procent), Uruguay (22 procent) en onder de Latijns-Amerikaanse populatie in de Verenigde Staten (22 procent) liep het aantal overlopers nog fors op. Ook het aantal mensen met een niet-christelijk geloof of zonder religieus toebehoren stijgt in Latijns-Amerika.

Als voornaamste reden voor hun overstap naar het protestantisme geven de meeste gewezen katholieken in Latijns-Amerika hun verlangen naar een intieme band met God aan. Ook door hun manier van liturgie vieren en hun sterke nadruk op de moraal lokken protestantse groepen gelovigen weg uit de Roomse schaapstal.

„Die Braziliaanse ontwikkelingen kenden een voorloper in de jaren 1970”, zegt Michel Coppin van Missio, die onlangs Brazilië bezocht. „Met steun van de Verenigde Staten spande het militaire regime zich indertijd in om de katholieke bevrijdingstheologie, met haar nadruk op sociale rechtvaardigheid, te breken.

„Waar priesters dicht bij het volk staan, maken sekten geen kans”

Door alternatieve religieuze bewegingen te stimuleren, werd ingespeeld op de godsdienstige bevoegenheid en emotionaliteit van de Brazilianen en tegelijk de aandacht afgeleid van prangende sociale kwesties.”

Ook over de huidige golf van protestantisering is Coppin alerminst opgetogen. „Met grootse beloftes van snelle beterschap spelen veel van die bewegingen in op de verzuchtingen van het volk”, zegt hij. „Niet zelden ver-

garen ze zo bovendien een omvangrijk kapitaal. De tempels van sommige sekten zijn spectaculaire monumenten.”

Ook hun politieke invloed neemt toe. Verscheidene leden van de regering van president Michel Temer behoren tot sektarische groepen. Ook Marcelo Crivella, de burgemeester van Rio de Janeiro, was een topman van de *Igreja Universal do Reino de Deus* (Universele Kerk van het Koninkrijk Gods).

Hoe reageert de katholieke Kerk op die uitdagingen? „De ernst van de situatie dringt niet door tot de meeste bisschoppen”, meent Coppin. „Zij zijn met andere dingen bezig. De Kerk in Latijns-Amerika is immers erg klerikaal, legt veel nadruk op de sacramenten en weinig op sociale rechtvaardigheid. Ook in Brazilië staan jonge priesters vaak af van de bevolking. Het verschil met onze priesters-in-zending is dan ook groot. Waar priesters dicht bij het volk staan en een betrokken liturgie aanbieden, maken sekten geen kans.”

Toch klinken ook positieve geluiden. Zo wijst Brian Grim van de Religious Freedom & Business Foundation erop dat de religieuze transformatie van Brazilië zonder noemenswaardige conflicten verloopt. Van de 26 meest bevolkte landen van de wereld legt Brazilië volgens hem het laagste aantal restricties op aan de godsdienstvrijheid, minder dan het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Daarom roemt hij het land als een voorbeeld van religieuze verdraagzaamheid voor de rest van de wereld.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Buiten spelen

„Precies tien jaar geleden scoorde de Vlaamse popgroep de Fixkes een grote hit in ons landsdeel. *Kvraagetaan* stond zestien weken lang op 1 in de hitparades. In dat liedje bezongen de jongens uit het Stabroekse hun onbekommerde jeugd. Zeer herkenbaar, zeker voor wie jong was in de jaren 1980. De tekst is schaamteloos nostalgisch en heeft als boodschap dat het leven vroeger veel eenvoudiger was dan nu.

„Een leven zonder zorgen, ambitie of spijt. Heelder dagen gaan sjoeten, voor den donkere thuis, alleen maar wa ravotten.” Met dat soort verzen voerden de Fixkes menige Vlaming terug naar zijn of haar jeugdijaren. Vanuit een volwassen blikveld lijken de kinderjaren inderdaad zo heerlijk simpel en onbekommerd. In die levensfase leken de zomers eeuwig te duren en hoefden we ons geen zorgen te maken over bouwvergunningen, energierekeningen of belastingaangiften. Elke dag had voldoende aan zichzelf.

Dat beeld is natuurlijk overdreven geromantiseerd. Alle verhoudingen in acht genomen, hebben ook kinderen zorgen. In hun denkkader zijn die niet noodzakelijk kleiner dan de onze. Wie kinderen heeft of met hen werkt, schrikt soms van de worstelingen die zich afspeelen in hun hoofdjes.

Een andere lezing van *Kvraagetaan* is dat de bezongen eenvoud niet te danken was aan onze kindertijd, maar dat de wereld vroeger eenvoudiger was dan vandaag. Dat lijkt wel te kloppen. Onze horizon was beperkter, de technologische en maatschappelijke veranderingen liepen trager. Het valt vooral op hoe beschermend ouders tegenwoordig zijn. In mijn kindertijd fietste ik vanaf een jaar of acht in mijn eentje naar school. Spelen deden we ver van huis, dolend door het dorp en over akkers en velden. In een tijdperk zonder gsm hadden onze ouders amper een idee waar we uithingen. Dat was toen volstrekt normaal.

Vandaag zien we hoe lastig ouders het vinden hun kind los te laten. Alles wordt georganiseerd en gecontroleerd. In Nederland bestaat er inmiddels een organisatie, Jantje Beton, die opkomt voor het recht van kinderen om vrij en avontuurlijk buiten te kunnen spelen, zo lezen we in ons *Dossier* (zie bladzijde 8 en 9). Tegenwoordig spelen slechts half zo veel kinderen buiten als een kwart eeuw geleden. Bovendien wordt hun terrein strikter afgebakend. Ze spelen in de eigen tuin of in georganiseerde speeltuinen, veeleer dan op straat of ergens in een bos of wei.

Die evolutie past in ons angstige wereldbeeld. Het verkeer werd gevaarlijker. Het Dutrouxtijdperk taste ons vertrouwen in de buitenwereld aan. Terrorisme lijkt meer nadrukkelijk aanwezig dan vroeger. We houden onze kinderen liefst dicht bij ons. Veiligheid en bescherming werden ons dierbaarder dan ontdekking en avontuur.

Merkwaardig genoeg zijn we geneigd onze kinderen te verwijten dat ze een slappere generatie zijn dan de vorige. Zijn wij, volwassenen, dan niet verantwoordelijk voor de wereld waarin jongeren opgroeien? In de jeugd zien we het spiegelbeeld van de samenleving die we zelf creëren. Dat onze samenleving zo bang en defensief is geworden, heeft meer nadelen dan voordelen. Laten we onze kinderen zo'n wereld niet aandoen.

„We moeten vooral ouders overtuigen van het belang van het autonome buiten spelen en hen helpen hun bezorgdheid wat meer los te laten”, zegt onderzoeker Johan Meire in ons *Dossier*. Dat klinkt als een gezond advies. Overbescherming is een verstikkende illusie.

Laten we vooral niet pessimistisch zijn. Straks, wanneer ik na het werk thuiskom, zie ik op het pleintje voor mijn deur de kinderen van de burens buiten spelen. Een fiets, een bal, wat stoepkrijt en veel fantasie, meer hebben ze niet nodig. De wereld verandert, maar kinderen blijven kinderen. Een geruststellende gedachte.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Bijeenkomst van evangelicale protestanten in Praia Vermelha, in Rio de Janeiro. © Belga Image